

Värdefullt

Utvärdering av Projekt Värdefullt
av Duke W Shane

Innehållsförteckning

Vad är värdefullt	2
Metod och utvärderingsaktiviteter	3
Kort om brukarinflytande	4
Psykiatrireformen	4
Projektet Värdefullt	5
Jakten på deltagare	6
Destination Hopp	7
Från deltagare...	8
Magasinet Värdefullt	8
Ringar på vattnet	9
Ett samtal med grundarna	10
Enhetschefen som tänker inflytande	13
Samtal med deltagare	16
Tidslinje	20
Övrig statistik	21
Resultat av enkäter	21
Projektägaren har ordet sammanfattning	25

Vad är Värdefullt?

Hur tar man tillvara alla de erfarenheter som uppstår när en person går från ett liv präglad av psykisk sjukdom till ett liv där sjukdomen inte längre dominerar tillvaron?

Vilka kunskaper kan sjukvård, socialtjänst, arbetsförmedlingen och försäkringskassa tillägna sig genom att få ta del av individers berättelser om tillfrisknande och återhämtning?

Det är dessa frågor projektet Värdefullt handlar om.

– Hämtat ur *Projekt Värdefullt Pressmeddelande 29/1 2013*.

Reflektioner kring ett projekt:

När jag för en del år sedan satte ihop mitt CV för att söka en projektjänst i Trelleborg så var det inte utan att jag kände mej en smula stolt över den relativt sett långa meritlista som jag fick ihop. Det har bevisligen blivit en hel del kurser och högskolepoäng, mätbar kunskap, mätbar i tid och poäng.

När jag sedan satt på anställningsintervjun och fick frågan vilken kunskap jag värderade högst och jag utan tvekan svarade den kunskap som

mina patienter gett mej är den som betytt mest för mej och som lärt mej mest. Då och där inser jag att denna ovärderliga kunskap inte syns i något CV inte går att mäta i poäng eller meriter därför att den kunskapen bygger på ett förtroende mina patienter givit mej, ett privilegium jag fått att förvalta. Så värdefullt för mej men fullständigt osynligt i ett CV.

Här någon stans föddes drömmen om att på något sätt göra denna kunskap synlig. Idag är vi framme vid det faktum att drömmen börjar ta form. Projektet "Värdefullt" har tagit sin början.

– *Per Granvik, utvecklingsansvarig vuxenpsykiatri Trelleborg*

Historiskt sett så har professionen varit duktiga på att arbeta utifrån rent vetenskapliga grunder, forskningsresultat och beprövade erfarenheter men man har inte varit lika duktiga när det gäller att tillvarata vårdtagarnas/klienternas egen erfarenhet och kunskap, dels om den egna sjukdomssituationen men även om sina myndighetssamverkan och bemötandefrågor.

Projekt Värdefullt startades 2013 av Per Granvik, sjuksköterska, och Fredrik Thyberg, inflytandekoordinator, med det huvudsakliga syftet att samla in och dokumentera egenupplevda berättelser om psykiatrisk vård och återhämtning från personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa.

Projektet finansierades av Trelleborgs samordningsförbund som är ett samarbete mellan Region Skåne, Trelleborgs kommun, Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen och där Trelleborgs Vuxenpsykiatri står som projektägare.

Denna utvärdering gjordes i samband med att projekttiden gått ut, den 31 december 2015, med syftet att sammanställa och dokumentera vad man åstadkommit under projekttiden, hur man gjort det och vilken effekt det haft, både för målgruppen med psykisk ohälsa men främst för de delar av

professionen som i sitt arbete kommer i kontakt med målgruppen på en daglig basis. Vi vill undersöka hur och i vilken mån projektet levt upp till sin projektbeskrivning och hur man bidragit till att påverka attityder, när det gäller inflytande, samverkan, bemötandefrågor samt frågor som rör återhämtning för målgruppen med psykisk ohälsa. Vidare så vill vi även belysa vikten av samverkan mellan kommunerna och de olika myndigheterna.

Metod och utvärderingsaktiviteter:

Utvärderingen är gjord under en period på tre månader. Inledningsvis gjordes två enkäter. Den första skickades ut till valda delar av professionen och för ändamålet relevanta individer som i sitt arbete kommer i kontakt med målgruppen. Den andra enkäten sändes ut till projektets deltagare för att kunna få deras perspektiv och åsikter om sin tid i projektet.

Efteråt gjordes en genomgång av projektplanen och delar av projektets dokumentation varpå statistik sammanställdes följt av mer djupgående intervjuer i samtalsform med projektägare, profession och projektdeltagare vilka delvis kommer att återges som citat där vi funnit det lämpligt.

På följande sidor redovisas resultaten, reflektioner och nya kunskaper till följd av de olika utvärderingsaktiviteterna.

Kort om brukarinflytande:

Begreppet brukarinflytande syftar på när brukare (en person som är vårdtagare eller klient) genom medverkan och delaktighet ges möjligheter att vara med och påverka beslut som rör den egna behandlingen eller de instanser som ska provas för ett framgångsrikt tillfrisknande och/eller återhämtning/nyhämtning. När man talar om brukarinflytande så brukar man utgå från tre nivåer vilka är;

Individnivå

När vårdtagaren/klienten själv är delaktiga i beslutsfattandet, planeringen och valet av tillgänglig vård.

Verksamhetsnivå/Enhetsnivå

Exempel på verksamhetsnivå; inflytandekoordinator, brukarråd, brukarrevison och den s.k. mentorssatsningen.

Politisk nivå / Systemnivå

När exempelvis brukar- och anhörigföreningar deltar i planering och utvärderar till en grad så att det når beslutsfattare och/eller politiker. Bakgrunden till ett ökat inflytandearbete för brukare:

Psykiatrireformen

Detta var en reform som trädde i kraft 1995 efter att en psykiatriutredning genomfördes 1992.

Utredningen visade att personer med psykisk ohälsa generellt hade det sämre i samhället än andra redan utsatta grupper. Tanken med reformen var att personer med psykisk ohälsa i högre grad skulle integreras med resten av samhället.

Reformen ledde till ökade krav på kommuner och landsting att arbeta mer samverkansinriktat än vad man gjort tidigare. Man gjorde en hel del för att förbättra levnadsförhållandena för målgruppen. Man utökade personkretsen i LSS-lagen, bestämmelserna om samordnad vårdplanering, samt införde personliga ombud med riktade statliga stimulansmedel.

Trots detta så har reformen kritiserats kraftigt i efterhand. Kritiker menar att personer med psykisk ohälsa som bor själv i egen lägenhet ofta blir isolerade vilket försvårar den tänkta integrationen med övriga samhället och att många fortfarande är kvar inom slutenvård och institutioner av andra skäl än deras egentliga vårdbehov.

Värdefullt

Milton Projektet

Efter att Socialstyrelsen fastslagit i sin slutrapport att det, trots arbetet efter psykiatrireformen, fortfarande fanns stora brister när det gällde samverkan olika instanser emellan så beslutade den dåvarande regeringen 2006 att påbörja en omfattande utredning i syfte att utreda och belysa möjligheterna till att få olika huvudmän för målgruppen långvarigt och allvarligt psykiskt sjuka att samverka bättre. Detta på förslag av den dåvarande psykiatrisamordnaren Anders Milton.

Som ett led i detta arbete så skickade Vuxenpsykiatrin i Trelleborg och Trelleborgs kommun tillsammans med Vellinge och Svedala in en projektansökan som beviljades och där man beviljades medel till att starta upp ett eget Milton-projekt. Per Granvik, sjuksköterska, skulle komma att bli projektledare och att arbeta med nödvändiga insatser för målgruppen med psykisk sjukdom och/eller psykiska funktionshinder.

Syftet med Milton-projektet var att skapa en gemensam värdegrund kommun och landsting emellan, öka förståelsen för varandras respektive arbete och regelverk, att tillsammans se över vilka insatser som är adekvata för målgruppen samt att samordna dem vilket i sin tur skulle kunna leda till ökad sysselsättning och/eller rehabilitering för målgruppen.

Ett av de viktigaste inslagen i Milton-projektet var att involvera brukare och anhöriga samt relevanta organisationer. En annan nyckelfaktor var att garantera personlig anonymitet vid önskemål och att man visade respekt för brukarna och fasthöll att deras medverkan var av yttersta vikt. Man hade lite medel över från det s.k. Milton-projektet och det var med dessa medel som psykiatrin valde att anställa en inflytandekoordinator på 25% för att få med perspektivet från en egenerfaren.

Vid uppstarten av Projekt Värdefullt så ökade man dennes tjänst till 75% för att arbeta som projektledare och sköta intervjuer med potentiella projektdeltagare.

Projekt Värdefullt

Projektstart, aktiviteter och organisation:

Projekt Värdefullt startades upp formellt 2013 efter att grundarna skickat in en projektansökan till Trelleborgs Samordningsförbund som ansåg frågorna om brukarinflytande och samordning mellan berörda parter viktiga och fattade beslutet att ta projektet under sina vingar. Förarbetet till vad som skulle komma att bli Projekt Värdefullt påbörjades dock redan hösten/vintern 2012 som vi får reda på genom ett mycket informativt samtal med projektledaren Fredrik Thyberg, Inflytandekoordinator för Vuxenpsykiatrin och de tre kommu-

nerna Trelleborg, Vellinge, Svedala. Det huvudsakliga syftet med projektet har varit att samla in och på olika sätt dokumentera och återge berättelser och upplevelser om psykisk sjukdom, behandling, bemötande, myndigheternas samverkan och tillfrisknande från personer som själva gjort resan och som ville dela med sig av dessa erfarenheter, vad som varit bra, vad som varit mindre bra och vilka strategier som hjälpt personen ifråga under dennes väg till återhämtning. Och en av de bärande principerna i detta projekt har varit att detta kartläggningsarbete måste göras av någon som själv gjort resan från svårt psykiskt sjuk till återhämtad.

”Personer med psykiskt dåligt mående som befinner sig i en återhämtningsfas har en kunskap om dels sitt eget tillfrisknande och dels om våra olika myndigheters bemötande och samverkande som vi i professionen skulle ha stor glädje av.”

Stycke från projektansökan till Samordningsförbundet, 2012.

Inflytandearbete var inget nytt i sig inom psykiatrin men Projekt Värdefullt hade det specifika uppdraget att tillvarata egenupplevda berättelser och återge dem på ett sätt så att de skulle kunna vara till gagn för professionen och deras arbetsmetoder. Man hade redan tidigare bildat samrådsgrupp, hållit obligatoriska

dialogutbildningar, drivit ett lyckat Milton-projekt, arbetat fram tydliga inflytandeplaner samt kartlagt hur psykiatrin arbetar.

Utmaningen som projektledarna stod inför med Projekt Värdefullt initialt var att hitta rätt personer och som kommit en bra bit i sin återhämtning för att kunna vara bekväma med att berätta i skrift och tal om sin egen resa.

”Vi ser det som mycket värdefullt att fler får möjligheten att höra berättelser från de som verkligen har erfarenheten. Detta kommer att bli ett bra komplement till dokumenterade kända kunskaper sedan tidigare. Det är viktigt att kombinera praktisk verksamhet, (och) dokumenterad kunskap med berättelser från verkligheten”

Ulf Bingsgård, dåvarande ordförande i Trelleborgs Samordningsförbund, 2013.

Jakten på deltagare

För att värva deltagare så vände man sig till de olika verksamheterna inom upptagningsområdet för att hitta lämpliga kandidater som var villiga att återge sina erfarenheter. Många av projektets deltagare blev rekommenderade via sina behandlare och/eller kontaktpersoner (t.ex. boendestödjare och behandlare) varpå projektledarna hade fullt upp med att intervjua dessa

personer på löpande band samtidigt som man skulle hålla projektägare och ledning uppdaterade av händelseförloppet.

Intervjuerna skedde på olika platser runtom i upptagningsområdet och man intervjuade ett 15-20-tal tilltänkta personer bara under det första halvåret. Många av deltagarna bar på mycket lång erfarenhet av svår psykisk sjukdom. Man ordnade med utbildningar och kurser för deltagarna för att ge dem stöd, strategier och metoder till hjälp för att på bästa sätt förmedla sina berättelser.

Både projektledaren och projektdeltagare var mycket aktiva med att dela med sig av sina erfarenheter och man anordnade flera föreläsningar/seminarier med utgångspunkt i egenupplevda erfarenheter gentemot professionen och relevanta myndigheter.

Destination Hopp

Initialt så fanns det tankar om att göra en dokumentärfilm om projektet men då detta visade sig vara för kostsamt så valde man att titta efter andra medier för att återge all den kunskap och erfarenhet man kommit över under arbetets gång. Det var så idén till boken **"Destination Hopp"** kom till.

För att se till så att texterna i Destination Hopp blev så bra som möjligt och att man lyckades med att förmedla det man genom de individuella berättelserna ville få fram så tog man in en

professionell författare vid namn Mikalea Javinger (då Aspelin) för att hålla skrivarkurser och workshops för projektdeltagarna. Hon är också egnerfaren och har skrivit boken **"Sänder på tusen kanaler"** som berör hennes egna erfarenheter av borderline/ADHD och bipolär sjukdom och hur de hänger ihop.

Destination Hopp innehåller nio stycken mycket olika och egenupplevda berättelser skrivna av personer som vet i förstahand hur det är att leva med psykisk ohälsa, hur man upplever den vård/behandling man fått/får och de myndighetskontakter man har. Skribenterna delar även med sig av vilka strategier som varit bra respektive mindre bra för den egna resan mot återhämtning. Varje kapitel eller berättelse avslutas med en eller fle-

ra instuderingsfrågor skrivna av Per Granvik utifrån hans roll inom professionen och som är tänkta att väcka tankar, diskussioner och kanske inspirera till nya förhållningssätt hos läsaren. Boken är, liksom majoriteten av projektets åtaganden, riktade gentemot professionen men fungerar även utmärkt för personer med psykisk ohälsa och dess anhöriga eftersom det i boken förekommer många igenkänningsfaktorer och tips på strategier.

Boken *”Destination Hopp”* lanseras våren 2014 och projektdeltagarna gör sig redo för ett intensivt år av framträdanden i form av seminarier och föreläsningar samt medverkan i radio och dagspress. Bland annat så fortsätter man att föreläsa ute på olika verksamheter och myndigheter som exempelvis Försäkringskassan. *”Destination Hopp”* får ett så gott mottagande hos Trelleborgs dagsjukvård att man bestämmer sig för att starta en bokcirkel med utgångspunkt i boken för enhetspatienter.

Från deltagare och författare till mentorer vid Trelleborgspsykiatris Dagsjukvård

Två av projektets deltagare, Olle Herrström och Linda Bjarnefeldt, anställs som mentorer på Trelleborgs dagsjukvård för att arbeta sida vid sida med övrig personal genom att tillhandahålla sitt perspektiv baserat på egenfarenhet samt att agera som brobyggare mellan professionen och dess

patienter/klienter. Mentorssatningen har varit en lyckad satsning över hela Division psykiatri i Skåne och i Trelleborg jobbar en av mentorerna kvar i rollen som mentor på samma arbetsplats idag och har genom personliga kvalifikationer och bedrifter tillsammans med bra arbetskamrater blivit ett mycket viktigt inslag i den högkvalitativa och mycket uppskattade vård man ger på Trelleborgs dagsjukvård.

Andra uppdrag

Det händer att projektdeltagare anlitas till uppdrag utanför det egna upptagningsområdet. Förutom flitigt föreläsande och engagemang så blir deltagare inbjudna till att medverka som samtalsledare vid inflytandedagarna på Ystads Saltsjöbad, som arrangerades genom ett samarbete mellan Fredrik Thyberg och Maria Samuelsson, brukarinflytandesamordnare för de sydostskånska kommunerna Simrishamn, Sjöbo, Skurup, Tomelilla och Ystad där ett hundratal brukare, anhöriga och intressenter deltar. Därutöver så har deltagare används i en rad olika sammanhang så som vid personalgruppers planeringsdagar, som referenspersoner i olika arbetsgrupper och som sakkunniga till olika myndigheter och projekt, mm mm.

Magasinet Värdefullt

Efter all positiv respons över boken *Destination Hopp* och med ett antal

nya deltagare så bestämmer projektledarna sig för att ge sig på att skapa ytterligare en trycksak. Man vill inte att den nya produkten ska bli en *"Destination Hopp 2"* och bestämmer sig för att istället skapa ett magasin vilket är ett annorlunda men mer lättillgängligt format för att förmedla deltagarnas texter och material. Arbetet med magasinet påbörjas till våren 2015 och man viger sedan kommande månaders gruppträffar åt detta arbete. Tongångarna är ibland höga, det fullkomligt vimlar av idéer men framförallt så är det kreativitet och skaparglädje som tar arbetet framåt i rätt riktning.

Första halvåret går åt till att planera och arbeta fram materialet som ska vara med i *"Värdefullt"* och för att kunna samla ihop texterna och konkretisera det för att tydliggöra budskapen däri samt för att kunna ha någon som kan lägga en större del av sin arbetstid till att korrekturläsa och korrigera deltagarnas texter så valde man att anställa en redaktör för ändamålet med tidigare erfarenhet av redaktionellt arbete i egenskap av frilansskribent och musikjournalist. Samt med egen erfarenhet av psykisk ohälsa.

Ringar på vattnet

Projekt Värdefullt har sedan starten 2013 haft en fallenhet för att generera ringar på vattnet eller att ha en sorts snöbolls-effekt på deltagarna. Det kan mycket väl vara ett resultat över hur

projektet hjälpt till att lyfta sina deltagare genom att öka individens självförtroende och självkänsla genom att aktivt efterfråga dennes kompetens och erfarenheter samt att ha tillit till individuell förmåga och potential. Vid samtal med deltagare så är det vanligt förekommande att man lyfter känslan av att ens kunskap tas tillvara. Ett antal deltagare har dessutom genom sin medverkan fått anställningar i olika omfattningar inom psykiatrin sedan projektstarten.

En av projektdeltagarna, Kiriakos Backis, som är skribent i Destination Hopp och Magasinet, får sin projektansökan godkänd för sitt egna *"Projekt Hopp"* som verkar i Svedala och Skurup. Man kan säga att projektet är en spin-off av Projekt Värdefullt och vars syfte är att agera som mötesplats i dessa två kommuner för personer med psykisk ohälsa och deras anhöriga. Projekt Hopp har visat sig att vara ett mycket uppskattat och lyckat projekt samt fått mycket bevakning i lokalmedia. Kiriakos arbetar numera 50% som projektledare för Projekt Hopp och fortsätter att dra till sig nya deltagare.

Under sommaren så startar Loes Vollebroek, Olle Herrström och Bo-Göran Trulsson, alla deltagare i Projekt Värdefullt, upp den vilande lokala RSMH-föreningen där man fungerar som en mötesplats för personer med psykisk ohälsa och deras anhöriga. Man har hunnit med att arrangera en rad intressanta föreläsningar,

workshops och uppskattade evenemang. Ett av de vanligaste problemen för personer som tillhör målgruppen är just socialt utanförskap och detta är något som både Projekt Hopp och RSMH Trelleborg varit väldigt framgångsrika med att motverka genom aktivt föreningsbyggande och nätverkande.

Ett samtal med grundarna av Projekt Värdefullt

Per Granvik minns att man redan tidigt talade om inflytandefrågor i Trelleborg. Innan han startade Projekt Värdefullt tillsammans med Fredrik Thyberg så var han projektledare för Milton-projektet (efter Anders Milton) vars syfte var att på regeringens uppdrag bidra till att skapa bättre förutsättningar för samverkan mellan olika huvudmän gällande målgruppen med svåra psykiska funktionsnedsättningar. Detta var redan 2008 men baserat på sina erfarenheter och med projektpengar kvar så bestämde Granvik sig för att fortsätta att jobba med inflytandefrågorna och tog sig friheten att anställa en inflytandekoordinator på tjugofem procent som skulle hjälpa honom att samla in, och att dokumentera, erfarenheterna från både vården och från personer med diverse former av psykisk ohälsa.

Syftet med att anställa Fredrik Thyberg som inflytandekoordinator var för att få med perspektivet från någon med egen erfarenhet av sjukdom,

vård och återhämtning men även för att lättare kunna upprätta kontakt med andra egenerfarna. Detta utan den ojämna maktbalansen som normalt finns mellan vårdpersonal och vårdtagare. Thyberg praktiserade vid den tiden på Rehab Arena (ett s.k. EU-projekt i arbetsmarknadsförvaltningens regi tänkt för personer som stod långt ifrån arbetsmarknaden) där han berättar att han trivdes med att prata med deltagarna om inflytande och återhämtningsfrågor. Den första kontakten de båda fick upprättades initialt via mejl efter att Thyberg blivit rekommenderad av någon annan med orden; ”Per är bra. Honom ska du mejla!”

Vid frågan om varför just Thyberg var rätt person för jobbet så svarar Granvik; *”Det som klickade för mig, bortsett från att han är lätt att ha att göra med och har stor social kompetens, även är en person som kan agera under lite speciella förhållanden. Visserligen en person med en trasig historia men som även har uppnått en viss distans till sin sjukdom. Jag såg helt enkelt att den här personen hade stor potential och som framför allt kunde vara med att driva de frågorna som jag tycker är viktiga”*.

Just att arbeta under speciella förhållanden har Thyberg visat sig vara som klippt och skuren för. Mycket med tanke på att hans egentliga bakgrund ligger i den hektiska grafiska branschen.

Ur ett rättviseperspektiv så får även Thyberg svara på frågan varför han ville arbeta med Granvik varpå han vänder sig gentemot sin chef och säger såhär; *”Du är välutbildad i dina tankar kring återhämtning och bara faktumet att du ibland säger att psykiatrin sitter på för höga hästar gjorde att jag kände att du inte bara kommer att ha mig som en kasper-docka vid sidan om för att plocka fram lite här och där, utan att detta var på allvar”*. Han fortsätter; *”Jag hade hört mycket gott om Per (Granvik) så jag kände mig trygg redan initialt.”* Det är uppenbart för en utomstående att det finns en mycket fin arbetsrelation och personkemi de båda emellan. Thyberg är

även noggrann med att påpeka Granviks kvaliteter som chef, bland annat att han istället för att säga åt Thyberg hur saker ska göras har en tilltro till ens förmågor och kapacitet. Det är alltså fråga om en jämn arbetskamratskap.

Redan under månaderna som Thyberg arbetade på 25 % så började man fundera på huruvida man inte skulle kunna göra något mer konkret av det här med att samla och tillvarata människors berättelser. Så man gjorde slag i saken och skickade in en projektsökkan till Trelleborgs Samordningsförbund. Tanken var att inte involvera professionen utan att projektet skulle drivas av personer med egen erfarenhet av psykisk ohälsa med det enskilda uppdraget att samla in berättelser om återhämtning och i någon form dokumentera det. Granvik tillägger att kriterierna för att bli projektdeltagare var att man hade kommit en bit i sin återhämtning och att man dels var villig att skriva ner sin berättelse men också att vara villig att stå på en scen och berätta inför publik om sina erfarenheter. Projektets syfte var alltså redan från början att dessa insamlade erfarenheter och berättelser skulle komma professionen till gagn i ett utbildnings-syfte.

Det kan vara ganska känslösamt att arbeta med att samla in människors berättelser om sina egna resor som ofta kan vara väldigt tunga och inne-

hålla många jobbiga aspekter som skulle kunna göra en person illa till mods men detta är ingenting som Thyberg anser berör honom så mycket. *”Jag räds inte sådana situationer, dels för att jag själv har mina egna upplevelser men också för att jag hört så många berättelser från medpatienter. Man upphör aldrig att förvånas.”*

Det som däremot är svårare är de få tillfällena då man, av olika anledningar, varit tvungna att neka en person att bli deltagare eller i något fall där man varit tvungen att be en deltagare att sluta. Det har funnits något tillfälle där både Thyberg och Granvik varit överens om att individen ifråga måste sluta och det är just detta som är den svåraste delen av projektet. En annan sak som Granvik ser som en svårighet, eller snarare en utmaning är just att man ska kunna nå ut till så många som möjligt. Man vill ju att så många som möjligt ska få ta del av vad det är projektet gör.

Trots att projektet generellt blivit mycket väl mottaget sedan starten av både profession och egenerfarna så finns det, enligt Granvik, fortfarande enstaka personer som inte är lika entusiastiska och som kanske fortfarande inte köper idén.

”Givetvis har det funnits, och finns fortfarande, även om de är få, enstaka personer, inte minst inom de egna leden som inte tyckte att detta var en bra idé och att det vi gjorde mest var trams men de är, tack och lov, väldigt få.”

Dessa skeptiker fanns på vissa enheter men det fanns även vissa chefer som höll sig kritiska till att man skulle driva ett sådant projekt. Granvik fortsätter; *”Det är just i sådana fall som jag tänker att vi inom professionen har en tendens att sätta oss på lite för höga hästar”*.

Granvik tillägger att man gärna haft mer enstaka individer och före detta patienter som skulle sluta upp bakom projektet. Det har dock aldrig varit något problem med deltagare eftersom de kommit kontinuerligt under projektets tre verksamma år. Thyberg flikar in och säger; *”Det är klart att man skulle vilja ha haft fler deltagare men man hade aldrig kunnat ro iland det med en sådan kvalitet som vi har på det vi gjort hittills.”*

Projekt Värdefullt har, enligt Granvik, varit ett projekt som legat helt rätt i tiden och även om det numera runtom i landet finns flera liknande projekt där man arbetar med att tillvarata människors egenerfarenhet så menar Granvik på att man i Trelleborg varit något av pionjärer inom området även om han, lite blygsamt, tillägger att han inte vill påstå att de (Granvik och Thyberg) var personerna som satte igång allting. Sen har det ju hänt saker på regeringshåll med t.ex. styrdokument som styrkt att det projektet gjort varit befogat och önskvärt.

Bland myndigheterna som projektet riktar sig gentemot för målgruppen så är det främst Arbetsförmedlingen som lyst mest med sin frånvaro

genom att inte verka lika engagerade och intresserade som de andra myndigheterna som målgruppen kommer i kontakt med. Thyberg är övertygad om att det rör sig om att det inte riktigt förefaller sig naturligt (för arbetsförmedlingen att fördjupa sig i saker som inte är prioriterade) och att det är en ganska hektisk arbetsplats. Granvik menar på att man (inom psykiatri) upplever samma brist på samarbete med arbetsförmedlingen när det gäller enskilda fall med enskilda individer. Han tror att det till stor del handlar om resursbrist men att arbetsförmedlingen under de senaste åren även fått utökade ansvarsområden som bl.a. innefattar att man ska tillhandahålla egna rehab-insatser till sina klienter vilket gör att man tar sig an en hel del sådana ärenden (handläggning av personer med psykisk ohälsa) och att man helt enkelt är dåligt rustade för den sortens arbete. Thyberg tillägger att; *”Vi tycker att det är så synd för vi vet att det jobbar en massa bra människor där som tycker bra saker”*.

Projekt Värdefullt lanserade även ett magasin hösten 2015 under namnet ”Värdefullt” och på frågan om när man började diskussionen om att göra ett magasin så är Thyberg snabb med att svara; *”Jag vill minnas att det var Per (Granvik) som var lite rastlös inför vad man skulle göra och sa att det fanns utrymme för en till bok”* han fortsätter; *”Jag gick och funderade att, fan, vi skulle göra något annat än en*

till bok, vi kanske skulle ta och göra ett magasin istället”. Granvik hade gått och funderat på andra möjliga media och var till en början egentligen inte särskilt intresserad av att göra en till bok som skulle bli en Destination Hopp 2 men nästan på vägen så beslutades det att man skulle göra slag i saken och producera ett magasin som skulle komma att hålla en väldigt hög kvalitet och bli mycket uppskattad av alla som läst den.

Projekt Värdefullt är slut i sin projektform men Thyberg och Granvik är båda nöjda med hur man lyckats att leva upp till projektplanen och man är övertygande om att det fortfarande finns en hel del arbete att göra i framtiden och att detta kommer att leda till nya projekt. För projektdeltagarnas skull så kommer man att fortsätta en tid framöver att träffas som grupp för att ta vara på den fina gemenskapen som byggts upp individerna emellan under projekttidens gång. Thyberg menar att; *”Det kostar ju bara lite kaffe och kakor”*.

Granvik ställer sig också positiv inför framtiden för deltagarna och menar på att en del kommer att fortsätta att växa som individer och kommer också att få nya uppdrag och att fortsätta arbeta vidare med frågorna.

Enhetschefen som tänker inflytande- och återhämtningsinriktat

Lena Drynjeff, enhetschef för Trelleborgs baspsykiatri är en av projektets bästa stöd. Inflytandefrågorna ligger henne varmt om hjärtat och hennes kunskap i området är så pass stort att hon kunnat hålla föredrag på egen hand om alla de positiva aspekterna av projektet och vad det har medfört under sina tre år. Hon tar varje tillfälle i akt att berätta om varför detta arbete är så viktigt och hur det har förändrat hennes arbetsplats. Drynjeff bedyrar gärna vikten av vilken inverkan Projekt Värdefullt haft på hur man arbetar med människor inom psykiatri och hur personal och klienter ser på varandra och interagerar. Det var därför ganska naturligt att det blev just på Lenas enhet som den första Mentorn fick sin anställning.

Drynjeff menar på att projektet ”utbildat” henne och personalen, bl.a. genom att visa på att patienten endast är patient under tiden hon/han är hos dem och att de sedan går ut i samhället och är precis som vilka personer som helst. Alltså skulle man kunna säga att skiljeväggen mellan patient och personal suddats ut. Detta innebär emellertid inte att diagnoserna, eller professionens kunskaper är oviktiga för att kunna ge bra vård utan snarare att man genom att arbeta tillsammans med klienterna också ser till så att vården blir så bra som möjligt och håller hög kvalitet.

”Det har tidigare varit för stort avstånd mellan patienten som patient och patienten som person i våra ögon”
Lena Drynjeff, Enhetschef.

Drynjeff berättar om tavlan med regler man hade på avdelningen förr. På denna tavla stod det diverse regler som man som besökare/klient skulle följa och där några av punkterna var saker som exempel att man inte fick ha ytterkläderna på sig och att man skulle vara snälla mot varandra. Drynjeff menar på att dessa regler antagligen fanns där för personalens skull snarare än för klienterna och att det, när allt kom till kritan, egentligen var fullständigt meningslöst att man skulle ha dessa regler.

Attityderna har definitivt förändrats under åren som gått och Drynjeff ifrågasätter redan tidigt i vårt samtal hur pass flexibel man egentligen varit inom professionen tidigare för att arbeta inflytande- och återhämtningsinriktat. När vi pratar om projektets första produktion **Destination Hopp** så berättar Drynjeff att den bl.a. uppmanar läsaren att börja granska sin egen människosyn. Den uppmanar också till att man inom professionen inte nödvändigtvis måste komma med färdiga lösningar utan Drynjeff menar att det känns viktigare att istället fråga klienten vad vederböran-

de vill ha hjälp med och vad man ska göra för den. Hon menar att projektet bidragit en stor del till att göra världen ännu mera personlig än vad den kanske har varit tidigare.

Trelleborgs dagsjukvård hade en mycket lyckad och uppskattad bokcirkel kring boken **Destination Hopp**. Drynjeff medger att hon själv tillsammans med en del personal initialt hade visa farhågor inför att ha en bokcirkel kring boken. Man var orolig huruvida en genomgång av bokens berättelser skulle kunna trigga igång något när det gällde cirkeldeltagarnas egna mående p.g.a. exempelvis en hög igenkänningsfaktor. Det var självklart laddat men samtidigt alldeles för viktigt för att man skulle låta bli enligt Drynjeff. Givetvis så gick allting hur bra som helst och bokcirkeln börjar om på nytt denna vår. Drynjeff berättar att man på dagsjukvården alltid tar upp nya saker med sina klienter och klagör med dem först när man vill testa något nytt. Boken fungerar som ett mycket bra arbetsredskap och bokcirkeln får extra trovärdighet i det att den hålls tillsammans med mentorn Olle Herrström som även är en av skribenterna i Destination Hopp.

Vid frågan om projektets andra produktion, magasinet **Värdefullt** så erkänner Drynjeff att hon har svårt för att läsa den då hon blir så rörd och knappt kan låta bli att gråta, vilket vi får anta är en positiv erfarenhet eftersom Drynjeff redan är så insatt

i projektet och känner till merparten av dess deltagare. Hon säger att det är svårt att förklara exakt varför hon reagerar som hon gör men att det kan ha att göra med att hon finner innehållet tyngre och att man genom magasin-formatet kanske förväntar sig något mer lättsamt. Personalen hade redan fått ett antal förhandsexemplar av magasinet och Drynjeff berättar att responsen varit mycket god från personalen och att hon fått bromsa dem från att dela ut magasinet till klienter som vill ett ha eget exemplar. (Det kan nämnas att magasinet fick mycket fin feedback från Drynjeff med personal vid en presentation av densamma någon vecka efter detta samtal.) Drynjeff påpekar även vid vårt samtal om hur professionellt magasinet är gjort.

Drynjeff förklarar för oss att man, särskilt under hennes egna utbildningsår, fick ta del av alldeles för lite berättelser om klienterna, deras liv och vägen till återhämtning. Det var alldeles för mycket fiktiva fall man fick ta del av under utbildningen varpå Drynjeff ifrågasatte varför man inte fick höra från klienter som själva upplevt dessa saker. Hon anser att material som **Destination Hopp** och **Värdefullt** borde delas ut på varje högskola runtom i landet. Men det vore inte nog om Drynjeff fick bestämma; ”*Det är synd att man inte är miljonär för detta är ett magasin som borde delas ut överallt och på varje tågstation runtom i landet*”.

Föreläsningar är en annan uppskattad del utav projektets arbete och Drynjeff menar på att det varit mycket viktigt och, i brist på ett annat ord, värdefullt, att få ta del av dessa föreläsningar där man har med både perspektivet från professionen och perspektivet från en egenerfaren person. Drynjeff beskriver Per Granviks och Fredrik Thybergs gemensamma föreläsningar som *”En smocka i solar plexus”*.

Under samtalet så kläcks dessutom en idé om att Drynjeff och Thyberg skulle föreläsa tillsammans någon gång om attityder.

Drynjeff berättar att hon är ivrig i vad som komma skall när det gäller det fortsatta arbetet med inflytande- och återhämtningsfrågor. *”Titta så långt vi har kommit, det ska bli så spännande att se vad som väntar runt hörnet”*. När hon får frågan vad hon själv skulle vilja se mer av i framtiden så är det första hon nämner den lyckade mentorsatsningen och att hon velat se mentorer på många fler områden i samhället, särskilt betonar hon nytan med att kunna ha mentorer även inom kommunal verksamhet eftersom det fortfarande behövs mycket arbete med samverkande. Mentorn skulle kunna agera som brobyggare på samma sätt där som inom psykiatrin. Drynjeff både tror och hoppas att detta kommer att ske inom snar framtid. Hon tar dessutom upp att slutenvården hade haft stor nytta av att anlita någon som kommer och berättar för deras klienter om återhämtning och

att; *”Vem vore bättre att lyssna på när det gäller återhämtning än en person som själv gjort resan?”*.

Drynjeff menar på att det bara kan bli legitimt och trovärdigt om en egenerfaren person berättar om återhämtning snarare än exempelvis en enhetschef för en slutenvårdsavdelning. Det är ju givetvis viktigt att prata om forskning, bemötande eller etiska principer men det har man ju gjort sedan 1900-talets början, enligt Drynjeff.

En annan sak som Drynjeff betraktar som viktigt är hur Projekt Värdefullt hjälpt till att avdramatisera vissa aspekter av hur det är att leva med psykisk sjukdom och även hur det är att jobba med personer med psykisk sjukdom. Innan så kunde det vara svårt för personal inom psykiatri att berätta vissa saker om sitt jobb och vilken sorts personer/klienter man arbetar med.

Projekt Värdefullt har, genom deltagarnas berättelser, i mångt och mycket lyckats med att sätta ett ansikte på diagnoserna och bidragit till att minska fördomarna och stigmatisering av både målgruppen och de som jobbar med den. Det finns ett klart undervisningsvärde i det som deltagarna delar med sig av som kan öka förståelsen och acceptansen för dessa saker.

Samtal med projektdeltagare

Ola Bogren

Ola Bogren är en av de nyare deltagarna, alltså de som kommit med efter att Destination Hopp släppts. Han är en mycket aktiv projektdeltagare som även står för en del av materialet i magasinet "Värdefullt". Bogren har varit med i projektet sen 2014 och har redan sen starten varit högt engagerad för att arbeta med att förmedla sina egna erfarenheter. Bogren kom först i kontakt med projektet via en specialistsjuksköterska som han haft som kontaktperson under många år och som känner till Projekt Värdefullt. Bogren ville komma ut och berätta om sina erfarenheter till andra och fick därför tipset från sin kontaktperson, som han f.ö. haft regelbunden kontakt med under flera år, om att ta kontakt med projektledaren Fredrik Thyberg.

Bogren hade läst Destination Hopp och kände att projektet vore passande för honom varpå han tog kontakt med Thyberg. Han berättar att han kände en samhörighet med Fredrik som han väldigt sällan känt tidigare. En sak som Bogren lyfter fram från det första samtalet med Thyberg är just att han kände sig väldigt avslappnad och att det kändes bra att kunna sitta ner med Thyberg och prata och skratta om och över alla "tokiga" saker man varit med om och gjort.

När det gäller eventuella förväntningar inför sitt deltagande i Projekt Värdefullt så berättar Bogren att han

inte hade några större förväntningar på gruppen hur gruppen skulle vara utan att hans primära intresse låg i att kunna använda projektet som en plattform för att kunna förmedla sin berättelse och sina erfarenheter på. Även om Bogren generellt är väldigt nöjd med projektet så uttrycker han en önskan om att ha fått komma ut ännu mer för att berätta samt att man haft mer workshops/utbildningar i olika saker såsom presentationsteknik och hur man lär sig att tala inför publik. Bogren själv har inga problem med detta då han även i sitt privatliv hänger sig åt aktiviteter och skådespelande framför ibland stora publikmassor men han anser att man måste träna som grupp för att kunna göra ett framträdande så bra som möjligt.

Han tycker att det vore en bra idé att träffas lite mer frekvent än vad man gjort och att varje grupptillfälle skulle ha ett särskilt tema eller syfte. Exempelvis att man skulle tagit in externa konsulter som skulle undervisa de som var intresserade av att, exempelvis hålla egna föreläsningar. Bogren

uttrycker en speciell uppskattning över de tillfällena under arbetet med magasinet tog in författaren Mikaela Javinger för att hålla skrivarkurs med deltagarna. Bogren lyfter fram att det var Javinger som fick honom att ens vilja se över sina texter och att arbeta med vissa saker i dem för att göra dem ännu vassare. Något som han tidigare inte varit så positivt inställd till.

Bogren har varit med och bidragit med en del material till magasinet och uttrycker en stor glädje och stolthet över slutresultatet men framhåller också att det stundtals kunde vara ganska frustrerande att han själv varit så tidigt ute med sitt skrivande samtidigt som vissa andra deltagare inte kunde hålla deadlines. Han lyfter fram att han anser att projektledarna/redaktionen varit långt mer diplomatiska än vad han själv hade varit när det gäller ändringar och åsikter så nära, eller förbi, en deadline.

Bogren började att arbeta med texten om ett av sina suicidförsök (i magasinet med titeln Allahjävlarstag) redan efter att ha läst Destination Hopp. På frågan hur det kändes att återuppleva vissa tankar och minnen, som man ju gör när man skriver något självbiografiskt, så förklarar Bogren att han hela tiden kände att det var viktigt för honom att få skriva ner sin berättelse och att det varit en process som pågått under lång tid. Bogren lämnade in ett första utkast av sin berättelse redan i maj/juni 2015 och blev posi-

tivt överraskad när det bestämdes att hans, mycket tunga, berättelse skulle komma med i magasinet. Särskilt då med hänsyn till att Thyberg berättat att magasinet skulle vara ett lättare format med ett lättare innehåll än Destination Hopp.

När det gäller negativa attityder t.ex. på arbetsplatsen så tror Bogren att mycket handlar om att ha civilkurage nog till att kunna lära sig att säga emot, exempelvis kollegor eller andra människor i ens närhet, när det dyker upp förutfattade meningar om t.ex. självmord eller personer med psykisk ohälsa i stort vilket tyvärr verkar vara ganska vanligt och vilket Bogren menar på har mycket med ens uppväxt och umgängeskretsar att göra. När vi pratar om vilken inverkan projektet haft på privatlivet och den egna återhämtningen så berättar Bogren att han vid tidpunkten för sitt deltagande i projektet hade tappat intresset för ett av sina största intressen vilket var "Viking Reenactment" och om det inte vore för hans fru som engagerat sig i det så hade han lagt av med det helt. Han kände att projektet blivit ett nytt intresse som han ville lägga mer tid på eftersom det blivit en ny sak i livet som han brinner för, att få komma ut och dela med sig av sin egen berättelse och att kunna hjälpa andra som har befunnit sig eller befinner sig i en liknande situation som han själv en gång gjorde.

Våren 2015 så fick Bogren frågan av Fredrik Thyberg ifall han ville hålla i en egen grupp i Svedala i kommunal regi och med fokus på återhämtning under ett begränsat antal träffar, vilket han givetvis ville och som han såg fram emot att få göra. Det dröjde ett tag innan saker kom till stånd och när väl dagen kom så dök det endast upp två personer. Bogren är mycket nöjd med de två deltagarna som han fick men han är besviken över bristen på engagemang och det, som han beskriver som ett ointresse, och som han anser att anordnarna i Svedala visat. Han känner att det funnits intresse men att man helt enkelt varit för dåliga på att göra reklam för eller marknadsföra eventet. Sammanfattningsvis så tycker Bogren att projekttiden varit mycket givande men i framtida projekt/arbeten så anser han att man bör satsa mer på att utveckla deltagarnas olika färdigheter. Allt för att kunna bli ännu bättre på att nå ut och att föra budskapet vidare och att nå ut till så många som möjligt.

Annika Nilsson

Annika Nilsson har varit projektdeltagare sedan starten av Projekt Värdefullt och är en av författarna som delar med sig av sin egen resa i boken Destination Hopp. Hennes första kontakt med projektet var när både Per Granvik och Fredrik Thyberg våren 2013 besökte Jollen för att berätta om sitt projekt. Jollen är ett bageri i kommunal regi vars syfte är att erbjuda sysselsättning och/eller arbetsträning för personer med psykiska funktionshinder.

Nilsson berättar att det som väckte intresset för att bli projektdeltagare varit möjligheten att få komma ut och berätta om de egna erfarenheterna och upplevelserna samt att bidra till att motverka fördomar kring psykisk ohälsa. Nilsson har haft en rad mindre positiva erfarenheter vilka hon berättar om i både tal och skrift. Under sin tid i projektet så har Nilsson, förutom att agera författare, även deltagit i seminarium, workshops, agerat gruppledare och föreläst, både enskilt och i grupp. Hon berättar att det varit ”håll i gång” under de första åren av projektet när det gäller föreläsningar, workshops och seminarier men att det under sista året ”varit ganska lugnt”. Dock så tycker hon att arbetet med magasinet ”Värdefullt” stundtals varit jobbigare eftersom man varit tvungna att hålla deadlines och att det varit mycket åsikter och många viljor i gruppen under denna period. Nilsson visade dock på stort kunnande och engagemang när

hon arbetat med magasinet. Hon delade med sig av sina dikter, skrev ett eget personporträtt och genomförde en mycket läsvärd och professionell intervju med Divisionschefen för Psykiatri Skåne Katarina Viebke där hon ställde en rad väl genomtänkta, och stundtals tuffa, frågor.

Nilsson vill lyfta fram vikten av att ha fått vara med att motverka stigmatisering och bryta tabun som hon fortfarande anser finns inom den psykiatriska vården. Hon påpekar också att det finns saker som hon delgett i egenskap av projektdeltagare som hon inte nödvändigtvis annars skulle ha berättat för någon.

Likt övriga projektdeltagare så anser Nilsson att Projekt Värdefullt påverkat hennes liv och återhämtning i positiv mening och att hon som resultat av sitt deltagande blivit mer lyhörd och eftertänksam i mötet med andra. Hon framhåller också att den fina gemenskapen i gruppen varit mycket positiv. När det gäller framtiden så berättar Nilsson att hon trots ett periodvis sämre mående är fortsatt intresserad av att förmedla sina erfarenheter till andra men att hon önskar mer aktiviteter såsom fler föreläsningar, utbildningar och seminarier.

Tidslinje för Projekt Värdefullt 2012

- Per Granvik och Fredrik Thyberg skickar in projektansökan för projektet ”Värdefullt” till Trelleborgs Samordningsförbund.

2013

- Projekt Värdefullt startar upp i samband med att Fredrik Thybergs tjänst som inflytandekoordinator går upp från 25% till 75% för att driva projektet som projektledare.
- Man håller en inspirationsdag inför vad som skall komma att bli den mycket lyckade och uppskattade mentorsatsningen.
- Man anordnar den årliga psykiatridagen där deltagare från projektet föreläser.
- Bokprojektet ”Destination Hopp” påbörjas. Under detta arbete så hålls det skrivarkurser tillsammans med författaren Mikaela Javinger som delar med sig av sin kunskap och erfarenhet i hur man skriver och vilka strategier man kan tillämpa under skrivandet.

- Projektdeltagarna Olle Herrström och Linda Bjarnefeldt anställs som mentorer på dagsjukvården i Trelleborg.

2014

- Man lanserar boken ”Destination Hopp” som innehåller nio egenupplevda berättelser skrivna av projektdeltagare.
- Projektdeltagare föreläser för professionen och myndigheter som Försäk-

ringskassan och Arbetsförmedlingen samt kommunen och regionen.

- Man inleder en föreläsningsserie inom kommunerna där man både har med någon från professionen tillsammans med egnerfarna projektdeltagare.
- Det startas en mycket lyckad bokcirkel nere på Trelleborgs dagsjukvård kring boken ”Destination Hopp”.
- Man anordnar den årliga psykiatridagen på Parken i Trelleborg där projektdeltagare medverkar.

2015

- Man inleder ett samarbete med Maria Samuelsson, Brukarsamordnare, i de sydostskånska kommunerna (sök) Ystad, Tomelilla, Sjöbo, Skurup och Simrishamn.
- Det hålls en Inflytandedag och en Anhörigdag på Ystad Saltsjöbad i samarbete med sök dit ett 100-tal brukare, anhöriga och övriga intressenter deltar. Båda dagarna blir mycket lyckade och får en oerhörd respons. ! Man påbörjar arbetet med magasinet ”Värdefullt” och anlitar en redaktör för ändamålet och författaren Mikaela Javinger för att hålla workshops.
- Några projektdeltagare startar upp den vilande lokala RSMH-föreningen.
- En projektdeltagare startar med hjälp av Samordningsförbundet Nils upp ”Projekt Hopp” i Svedala och Skurup.
- Man anordnar den årliga psykiatridagen på parken i Trelleborg där man lanserar sitt nya magasin ”Värdefullt”.
- Man påbörjar en pågående presen-

tationsrunda för att komma ut och berätta om magasinet.

- Projekttiden löper ut den 31 december.

Övrig statistik:

Under projekttiden så har totalt 23 personer varit aktuella för deltagande i projektet. Av dessa 23 så har i snitt 12-15 personer varit aktiva som projektdeltagare.

Projekt Värdefullt har under projekttiden aktivt hållit föreläsningar, både enskilda och grupp-föreläsningar. Fram till december 2015 så hade projektet genomfört 49 föreläsningar, 12 grupppresentationer samt hållit i en återhämtningsgrupp i Svedala.

Resultat av enkäter:

Det gjordes två enkäter där en skickades ut till valda delar av professionen och för ändamålet relevanta individer som i sitt arbete kommer i kontakt med målgruppen och en annan som skickades ut till projektdeltagarna för att kunna få in deras perspektiv och åsikter om sin tid i projektet.

Enkät Deltagare:

Enkäten skickades ut till samtliga, under perioden, aktiva projektdeltagare. Eftersom frågorna i enkäten är av en mer personlig karaktär så är den inte mätbar i ren statistik utan kommer istället att redovisas genom en sammanfattning av svaren på de individuella frågorna.

Fråga: Hur och när kom du först i kontakt med projektet?

En klar majoritet av svaren visar på att respektive deltagare informerats om projektet av behandlare eller vid dagverksamhet. Endast två personer svarar att man kommit i kontakt med projektet på annat sätt, i dessa fall under psykiatridagen 2013 respektive genom PPI (Psykopedagogisk intervention). Av detta resultat så kan man dra slutsatsen att professionen i det aktuella upptagningsområdet varit väl informerade om Projekt Värdefullt eftersom man valt att hänvisa sina klienter till projektledarna.

Fråga: Vad var det som först gjorde dig intresserad av att delta i projektet?

Något förvånande så var detta en fråga som merparten deltagare valde att inte svara på. Av de fyra svaren som kommit in så ser man att det varit viktigt för dessa fyra deltagare att få vara med att göra skillnad, att hjälpa andra genom att förmedla sina erfarenheter, att påverka myndigheter som Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen, påverka professionen samt att bidra till att förändra samhällets attityder och syn på psykisk ohälsa.

Fråga: Vad har du bidragit med under din tid som deltagare i projektet?

Här fick projektdeltagarna välja ett eller flera alternativ över saker man gjort under sin tid i projektet och bland svaren så anger alla att man skrivit i någon eller båda av projektets

publikationer. Flertalet angav att man föreläst enskilt eller i grupp samt medverkat vid workshops och/eller seminarier. En deltagare angav att man varit gruppledare vid något tillfälle.

Fråga: Finns det någon särskild aspekt av projektet som du vill lyfta fram som extra betydelsefull?

När man tittar på de olika svaren så är gruppdynamiken och gemenskapen det som man i första hand vill lyfta fram som mest betydelsefull tätt följt av vikten av att få vara med till att förändra och påverka samt att förmedla hopp till andra.

Fråga: I vilken utsträckning upplever du att ditt deltagande i projektet påverkat din vardag?

Till denna fråga så valde vi att be deltagaren att markera på en skala mellan 1 till 9, där 1 innebar att man inte ansåg att projektet påverkat ens vardag och 9 där man ansåg att projektet påverkat ens vardag i allra högsta grad. Av de sju deltagarna som svarat på enkäten så svarar tre stycken med 7/9 varav fyra svarar 9/9. Vi kan därför dra slutsatsen att projektdeltagarna generellt anser att projektet påverkat deras vardag.

Fråga: Hur har din egen återhämtning påverkats under din tid i projektet?

Här valde vi att låta deltagarna svara genom att markera på en skala mellan 1-9 och där 1 innebar att deltagarens egen återhämtning påverkats nega-

tivt eller inte alls och där 9 innebär att projektet påverkat den positivt eller mycket. Av de sju deltagarna som svarat så svarar tre individer 9/9, två individer svarar 5/5, en individ svarar 4/5 och en svarar med 3/9. Av svarsresultaten att döma så kan man dra slutsatsen att merparten av gruppen anser att deras deltagande påverkat den egna återhämtningen på ett förhållandevis positivt sätt eftersom man svarar på den övre halvan av skalan dock så är det också anmärkningsvärt att två av dessa sju deltagare inte ställer sig lika entusiastiska. Detta kan emellertid ha med skiftningar i måendet att göra.

Fråga: Känner du att projektet levtt upp till dina förväntningar?

Av de sju deltagarna som svarat så anser fyra stycken att projektet levtt upp till deras förväntningar medan tre stycken endast anser att projektet delvis levtt upp till förväntningarna.

Fråga: Finns det något som du tycker att projektet skulle kunna vara bättre på?

Av de deltagare som svarat så ville två personer ha mer träning och utbildningar i hur man förmedlar sig. Två personer känner sig nöjda med projektet som det var. En person ville ha tydligare information från början kring mål, upplägg samt vad man som deltagare kan förvänta sig av projektet och vad som förväntas i gengäld av projektet. Endast en person har uttryckt att man önskar att ens idéer skulle tillvaratas bättre.

Redovisning av enkätsvar för professionen.

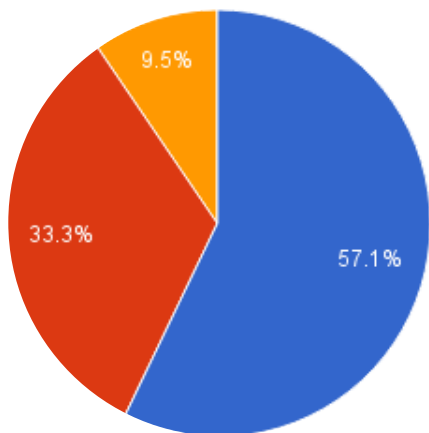
För att kunna skicka ut enkäten till så många relevanta mottagare som möjligt så använde vi oss av Skånekatalogen på Region Skånes interna webb. Härifrån skickades enkäten ut till ett 70-tal personer inom psykiatrin. Enkäten skickades även ut till relevanta individer inom Trelleborgs Kommun. Enkäten skickades även till Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen men då endast till en central e-postadress på uppmaning av representanter/kundtjänstmedarbetare. Vi vet därför inte huruvida enkäten skickades vidare till relevanta individer inom dessa myndigheter. Resultaten baseras på svaren från 22 individer.

Fråga: På vilket sätt har du kommit i kontakt med Projekt Värdefullt?

90,9 % svarar att man kommit i kontakt med projektet genom sin profession, 4,55 % att man kommit i kontakt med projektet på annat sätt och slutligen 4,55 % att man inte ännu kommit i kontakt med projektet. Baserat på svaren så kan man utgå ifrån att spridningen av information kring projektet varit mycket bra. Däremot så kan man även anta att merparten individer som svarat redan arbetar inom upptagningsområdet och således redan har en ganska nära och god kännedom om projektet från början.

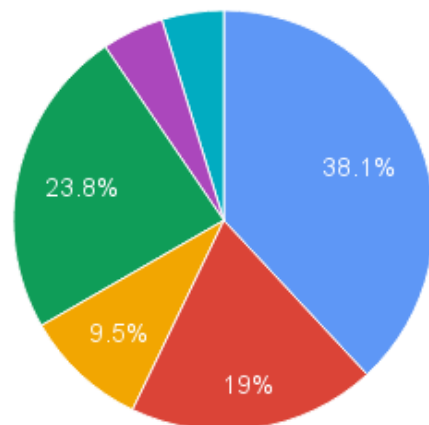

Fråga: Hur väl känner du till projektet?

57,1% anser att de känner till projektet väl. 33,3 % anser att de känner till projektet mycket väl och 9,5 procent anser att de känner till projektet mindre väl.

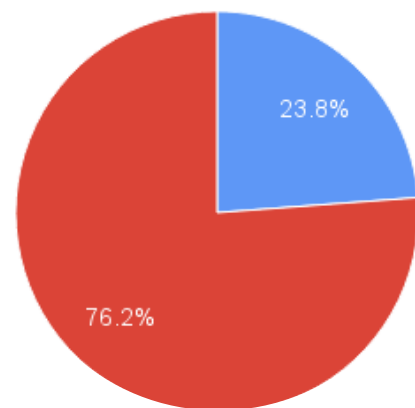
Fråga: Har du läst några av projektets publikationer?

38,1% anger att man läst boken Destination Hopp. 19 % anger att man

läst magasinet "Värdefullt". 33,4% anger att man läst båda publikationer och slutligen 9,5 % anger att man inte ännu läst någon av publikationerna. Av svaren att döma så är det en överväldigande majoritet av enkättagarna som läst någon eller båda av Projekt Värdefullts publikationer.

Fråga: Har du lyssnat på någon av projektets föreläsningar eller presentationer?

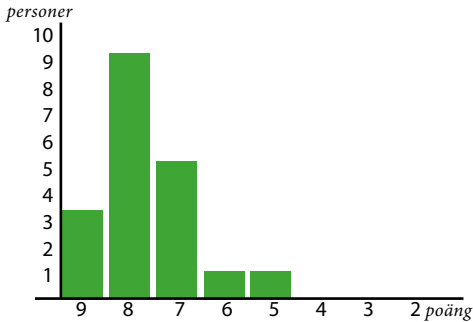

76,2 % anger att man lyssnat på någon föreläsning eller presentation respektive 23,8 % som anger att man inte gjort det. Utifrån dessa resultat så kan man också dra slutsatsen att projektet lyckats nå ut till en klar majoritet av enkättagarna i form av föreläsningar och presentationer.

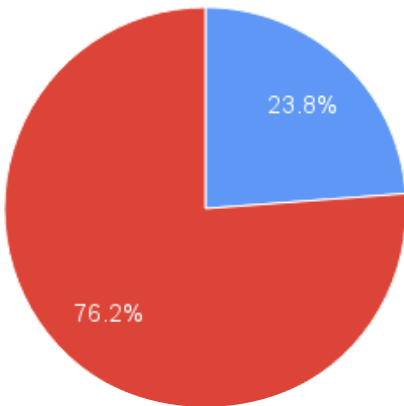
Fråga: Hur uppfattar du det du hört, sett eller läst om/av projektet?

Här bad man enkättagarna att markera på en skala mellan 1 till 9 där 1 innebär att man inte uppfattar det väl och 9 att man uppfattar det man

hört, sett eller läst mycket väl. Tre individer anger 9. Nio individer anger 8. Fem individer anger 7. En individ anger 6 och en annan anger 5. Av detta resultat så ser vi att majoriteten av enkättagarna uppfattar det man hört, sett eller läst som positivt eller till och med mycket positivt.

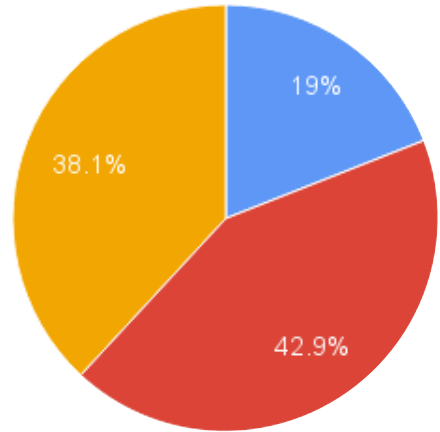

Fråga: Anser du att projektet tillfört ökad kunskap?

76,2 % anger att projektet tillfört ökad kunskap och 23,8 % anger att man inte vet. Av detta resultat så kan vi med stor säkerhet säga att projektet fullföljt sitt syfte att tillhandahålla kunskap till professionen.

Fråga: Har projektet inneburit att du idag jobbar annorlunda gentemot målgruppen?

42,9 % anger att man arbetar annorlunda gentemot målgruppen. 38,1 % anger att man inte känner att man arbetar annorlunda gentemot målgruppen och slutligen så anger 19 % att man inte vet huruvida projektet medfört att man arbetar annorlunda efter att kommit i kontakt med projekt. Även här kan vi se, baserat på enkättagarnas svar, att projektet lyckats i att påverka och kanske i viss mån förändra hur vissa i professionen arbetar gentemot målgruppen.

Fråga: Vad har varit mest värdefullt för dig med projektet?

Enkättagarna bads att välja ett eller flera alternativ som man ansåg varit mest värdefullt eller givande av det som Projekt Värdefullt tillhandahållit under projekttiden. Av svaren att döma så kan vi se att en klar majoritet uppskattat projektets tryckta material bäst, tätt följt av föreläsningar. En individ tillägger att träffar med brukare och seminarier varit mest värdefullt och en annan individ tillägger att; ”Tryckt material är toppen men det talade ordet från en person med egenupplevd erfarenhet är oslagbart. Tack!”.

Projektägaren har ordet.**Sammanfattning**

Under tre års tid har projektet arbetat med att lyfta den egenupplevda erfarenheten så som en kunskapskälla och det har gjorts av uteslutande personer med egen erfarenhet av svår psykisk sjukdom. Det har producerats en rad olika material i det skrivna ordet i en rad olika former, bok, dikter, magasin, broschyrer etc. Det har producerats föreläsningar och seminarier och allt material har kommit samordningsförbundets myndigheter och dess personal till del.

Slutsats

Det är nog framför allt två effekter av projektet som sticker ut en smula. Det ena handlar om den spridningseffekt detta har fått i form av ringa på vattnet som resulterat i långt fler positiva resultat än vad som var tänkt med grundidén för projektet.

Det andra handlar om det stora värde det har för brukare i allmänhet att få möta människor med samma erfarenhet som en själv och här tror jag vi inom professionen har mycket att lära och inte skall underskatta värdet av att få parat med någon som gjort resan från svårt psykiskt sjuk till återhämtad.

Samordningsförbundet
Trelleborg

TRELLEBORGS KOMMUN

Försäkringskassan

Arbetsförmedlingen